

Синиша Ковачевић

ЈАНЕЗ

СИНИША КОВАЧЕВИЋ, српски драмски писац рођен је у Шуљаму крај Сремске Митровице. Факултет драмских уметности у Београду, одсек драматургије дипломирао је 1982.

Аутор је једанаест позоришних драма, пет ТВ-драма, два сценарија за телевизијске серије и више радио драма. Написао је сценарија за четири играна филма. Његове оригиналне позоришне драме настајале су овим редом *Насип* и *Ново је доба* (1981), *Ђенерал Милан Недић* (1983), *Последња рука пред фајронт* (1983), *Краљевић Марко* (1985), *Рави* (1987), *Свети Сава* (1988), *Српска драма* (1992), *Јанез* (1994), *Слепачка академија* (1995), *Хотел Европа* (1995).

Добитник је три Стеријине награде за најбољи драмски текст (*Ново је доба*, *Ђенерал Милан Недић*, *Јанез*) као и награде „Бранислав Нушић“ за *Равија* и награде Телевизије Београд за најбољу комедију на конкурсу УДУПС-а за *Краљевића Марка*. Такође је добитник три награде на најбољи текст на фестивалу произведених представа у Параћину (*Ђенерал Милан Недић*, *Српска драма* и *Јанез*).

Синиша КОВАЧЕВИЋ

ЈАНЕЗ

ЛИЦА

ЈАНЕЗ КРАЊЦ, заставник пред пензијом, педестих година. Словенац.

РИСТАНА КРАЊЦ, Јанезова жена, пар година млађа, девојачко Јосифоски.

ТАТЈАНА НИКОДИЈЕВИЋ, њихова ћерка, тридесетих година. Трудна.

ГОРАЗД КРАЊЦ, Јанезов и Ристанин син, двадесетак година.

ЈОВАНА И МАГДА КРАЊЦ, једнојајчане близнакиње, такође ћерке, дессетак година.

РОДОЉУБ, кафански патриота и родољуб.

КОНОБАР

ПОТПУКОВНИК

Дешава се у Београду, у избегличком хотелу „Галеб”, углавном. Зима је и у соби и на улицама и на души. Можда ово помогне тачнијем глумачком и редитељском читању ове драме. Пада и киша. Никада нисам написао драму у којој је метеорологија била толико важна. И јадан црни, бакелитни телефон. Толико важан, да се чак може сматрати драматис персоном.

1.

У хоћелској соби, набијеној стварима, карбионским кутијама, креветима, посипављен сијо за ручак. За шест особа. Кроз прозор се види вертикална неонска табла, на којој пише ХОТЕЛ ГАЛЕБ. Дан је, зато се и руча. Ноћ ће ова неонска реклами претерати хиситерично, без имало намере да се смири и засија равномерно. Простор уређен као што се уређују сви амбициозни простори за живој. Део у коме се кува, једе, борави, спава... Само је овде, све на двадесет четири квадратна. Мук. Мада се ћеторо људи српма да руча. Жена ћедесетих година, Ристана, то ко зна који ју је западне стилњак. Дуне са њега неко непоследиће пртуње. Онда приђе шторм, шторм са ручком скине са рингле, тијине је прстом. Као да је задовољна шемтерајром. Напокон, приђе вратима, послушне. Седне на столицу близу врати, концептрисана на ходник и на кораке које очекује. Жена тридесетих година, поодмакле трудноће, Тајана се зове, приђе двадесетогодишњаку, који седи за столом, намигне му покровитељски, помилује то коси.

ТАТЈАНА: Не брини...

Момак, Горазд се зове, извади цигарете из џеја, по гледа у Ристану...

РИСТАНА: Немој, сине, сад ће... Само што није...

Горазд врати цигарете у џеј. Две девојчице, десетак година, поштунно идентичне, једнако обучене, белојлаве и белојине, израју се у углу. Очите се ради о једнојачаним близнакињама. Једна се наслеђе гласно, друга одмах за њом.

РИСТАНА: Шшшш.

Близнакиње уђуће као на рез.

Тајац. Ристана устане, тијине шторм, врати је на ринглу, затим се врати на месец "ослушкавача". Тишина. Па ојеј тишина. Па ојеј. Горазд штак затапа цигарету, устане, дође до прозора, ошикарине ћа, дува дим најоље.

ТАТЈАНА: А да намонтирамо једно црево, а? Од усисивача. Па кроз црево, ко у оном вицу...

Горазд се наслеђе, заједно са Тајом.

РИСТАНА: Шшшшш.

Тајац. Близнакиње окућиране ићом, смеју се немо. Без штона.

РИСТАНА: Ево оца!

Горазд баци цигарету кроз ћрозор, дуне два-ћери ћута. Ристана уситане журно, ћујрави столовљак ћо ко зна који ћуј, Татјана, Горазд и девојчице седну за ћело. Ђује. Ристана ћриђе вратишима... Врати се отворе, најокон. Уђе човек педесетих година, стамен и јак, црвен у лицу, каљав као свиња... Униформа заславника на њему, шперенске чизме не виде се од блати. Јанез се зове. Јанез Крањц. (Зато се и ова драма зове Јанез, логично, а да се он зове Стјева, логично, звала би се Стјева, док би да се он зове... ха, ха, ха).

ЈАНЕЗ: Добар дан.

РИСТАНА: Добар дан.

Добар дан, оче, одговори квартел за столовом.

РИСТАНА: Јеси уморан?

ЈАНЕЗ: Четрдесет километара.

Ристана му ћомаже да се скине. Јанез каљаве сивари ћтовари на Ристану, све док не оситане у кошуљи и дуѓим војничким гаћама. Ристана му дода срремљену штренерку. Јанез је обуче. Избледела, сивара, добра ћега ћамуклија, са горњим делом који се облачи преко ћлаве и са крајним, сасвим логично, ћоквареним рајсферилусом. Јанез се нађне над кибулу у ћлу, Ристана му ћолива да се умије и обере руке. Док се скида и, касније, умива Јанез говори.

ЈАНЕЗ: Оставио сам их триста, какви триста, осамсто метара. Они мисле да ће... Кад је Јанез Крањц форсирено марширао они се нису ни... Музиканти а не официри... Жуља чизма... И Јанеза жуља, па шта. Још они треба да... Мало, мало па у камион, глете молим вас... Равномеран корак, равномерно дисање, удобна обућа и одећа, онда можеш до Кине... До Софије, ако треба...

То мноштво недовршених реченица одјају благо, или ујтренирано ћијанско. А како Јанез Крањц већ има и ону карактеристичну румену фину, ћаучинасну мрежу ћлавих кабиларчића, ћре ће бити да је у ћишћу ујтренираносћ. Као и код већине заславника.

Ристана изнесе каљаву одећу и чизме на балкон. Јанез седне у чело столова. Ристана се врати, узме шерпу са ћипаретом, стави на ћело.

ЈАНЕЗ: Дај једну, да се загрејем... Попа чашице.

Тајац.

РИСТАНА: (Шаћатом)
Нема.

ЈАНЕЗ: Како, па... Прекјуче... Не, у среду...

РИСТАНА: Ниси ми оставио новац... Мислим, ја сам заборавила да те подсетим, ја сам крива... Моја је грешка, требала сам свакако, да те подсетим да ми даш...

Тишина.

ЈАНЕЗ: *(Тајџани)*
Како си ти, данас?

ТАТЈАНА: Добро.

ЈАНЕЗ: Јел се јављао Коста?

ТАТЈАНА: Писмо стигло данас.

ЈАНЕЗ: Како је он?

ТАТЈАНА: Сад је на Мајевици. Турци спремају офанзиву...

ЈАНЕЗ: *(По гледа ћерку, њодићнући обрва)*
Неће бити да Турци спремају офанзиву.

ТАТЈАНА: Балије спремају офанзиву.

РИСТАНА: Тања!

ЈАНЕЗ: Претпостављам да говориш о муслиманима, госпођо Ни-
кодијевић.

ТАТЈАНА: Јесте оче, говорим о муслиманима, свакако са великим М,
нашим заведеним комшијама и браћи који су ми убили
девера, свекра и свекрву, који ето мало хоће да ми убију и
мужа.

РИСТАНА: Тања!

ЈАНЕЗ: А твој муж је филателиста и на Мајевици лови лептирове.

ГОРАЗД: Филателисти скупљају марке, а сакупљачи лептира су...

Јанез їза по гледа, Горазд за ћући.

ЈАНЕЗ: А лептирове скупљају? Молим?!

ГОРАЗД: Ништа оче.

ЈАНЕЗ: Он је на Мајевици са мрежом за лептирове, је ли? Он је
лептириста, шта је он?

ТАТЈАНА: Он је капетан српске војске.

ЈАНЕЗ: Богати, кад пре, капетан. Па ја ћу њему морати салутирати и стајати мирно.

ТАТЈАНА: Нећете оче. Нећете морати стајати мирно. Коста је капетан војске Републике Српске. Нисте по пеесу дужни да по-здрављавате официре страних држава.

Ристана сића мужу.

ЈАНЕЗ: Чујеш ти ово, Ристана. Кад ми зет дође у Београд, ја ћу морати да лепо салутирам господину капетану.

ТАТЈАНА: Нећете морати, рекла сам. А кад вам зет дође у Београд, биће најмање мајор.

РИСТАНА: Нос у тањир, мустро. Тако се са оцем не разговара. Јасно?

ЈАНЕЗ: Отпиши ти капетану да не жури за мајорским полетушкама. Тако се глава не чува. А он има добар разлог да сачува своју босанску главурду.

ТАТЈАНА: Српску главурду.

РИСТАНА: Тања!

ЈАНЕЗ: Ја му тај разлог нити могу хранити, нити школовати. Једва да ћу моћи да му будем деда.

Заћућа. Ристана је у међувремену усула свима и села поред мужа. Једу. Тромо и невољно, као да су залођаји њосући стаклом. Ђуће.

ГОРАЗД: Оче, овај, ја данас идем... Вечерас у десет.

ЈАНЕЗ: Пази на себе тамо. И књигу у шаке. Испити да се дају на време.

ГОРАЗД: Добро.

Поново пауза дуга четврнаест километара.

ГОРАЗД: Овај... Оче, мени је потребан новац.

ЈАНЕЗ: Разумљиво. Пошто је карта до Приштине?

ГОРАЗД: Четрнаест динара.

Јанез из цећа на кошуљи извади новчаник.

ЈАНЕЗ: Ево ти двадесет.

Поново ћућање. Стави пред Горазда две новчанице од то десет динара. Горазд их не узима. Пауза. Најокон Ристана проговори.

РИСТАНА: Мало му је то.

ЈАНЕЗ: Како мало. Четрнаест динара карта. Тамо му је бесплатан дом, менза, све. Све му је бесплатно. А остаје му шест динара.

ГОРАЗД: Ја, оче, тамо треба да купим књиге.

ЈАНЕЗ: Библиотеку имаш и на факултету а постоји и универзитетска. Огромна је, видео сам.

Ђуђање Ђоново.

РИСТАНА: Па не може у овим патикама да презими. Разболеће нам се дете.

ЈАНЕЗ: А има ли тамо студентска задруга? Има. Е, па, молићу фино, нека господичић мало заврне рукавчиће. Неће му круница са главице, чеду мајчином.

ГОРАЗД: Оче, ви мене вређате.

ЈАНЕЗ: Ја вређам? А како то молићу лепо? Ја дајем новац и још ја вређам, то ће млади господин морати да објасни, како ја то вређам.

ГОРАЗД: Оче, ви мене вређате и понижавате. Ја сваки динар од вас морам да отпросим... Ја тамо нећу студирати и гладовати, тамо за студенте посла нема, тамо студенти живе у гету, тамо је...

Јанез ћа ђрекине.

ЈАНЕЗ: Тамо је студирање бесплатно.

РИСТАНА: Дај му бар још двадесет динара.

ЈАНЕЗ: А у проводе се ићи не мора. Могу приштинске кафане и без Горазда Крањца, молићу најлепше.

РИСТАНА: Бар још десет, да може да телефонира... Да поједе понешто. Пљескавицу на улици... Јанко, пропашће нам дете.

Јанез извади још џет яинара из новчаника. Стави их на ђомилу ћред сина.

ЈАНЕЗ: Ево ти још пет.

ГОРАЗД: Ја, оче, морам да се упишем, да пријављујем испите, мора се купити пријава, такса, маркица за градски превоз... Ја морам да вас замолим за још бар двадесет динара.

ТАТЈАНА: Како можете тако да га понижавате... То је... То је мрџава-рење и понижавање... Па он је човек.

Јанез Ѯлане, усташе, баџи Ѯарче хлеба на сїо. Крв му ѡурне у Ѯлаву.

ЈАНЕЗ: Ја понижавам, ја! Ја мрџварим. Данас сам педесет километара жипчио са дечацима од двадесет година, хлеб ми је са деведесет кора, свака ми је мрва крвава и ја понижавам. Ја.
(Извади новчаник, Ѯовади сав новац из њега и Ѯросије Ѯа Ѯо сїолу)

Пет уста раним, не може вас човек најести, вола би појели, дугу попили, и то жгебе кад родиш, ја ћу га ранити, узмите све, пруждерите, распадните се, опљачкајте, одерите ме па продајте опанке... Ја понижавам и мрџварим, ја. Момчина би да студира, да пљачка би он и сви ви заједно. Шест вас је узјахало на једнога магарца и није вам доста што гајашете, него му још и крв на сламку пијуцката, багро готованска.

Рисћана зајлаче, Горазд усташе.

ГОРАЗД: Ја да студирате не морам, узмите ваш одвратни новац, не треба ми ни мрва вашег хлеба више... Узмите.

Сїави новац Ѯред оца.

ЈАНЕЗ: Куш! Куш барабо. Како се усуђујеш, ја сам у твојим годинама зарађивао, водом сам командовао, стајао сам пред тридесет људи, тридесет...
(Рисћани)

Ти, ти си крива, једини ти је посао био да васпитаваш децу и ни то ниси знала да урадиш, ни то.

ГОРАЗД: Мајку оставите на миру, чујете ли, мајку да оставите на миру.

РИСТАНА: Што сам ја крива, што?
(Плаче)

Увек сам ја крива за све. Увек. Ја сам крива и што се држава распала и што си се ти са војском вратио из Словеније и што смо у овом усрном хотелу и што киша пада данас и што сам жива. Зашто смо се враћали из Словеније, зашто? Реч ти нисам рекла, реч једну, ти си то одлучио и нико други...
Зашто?

ЈАНЕЗ: Зато што је Јанез Крањц млађи старешина ЈНА, што се заклетва не потписује сваке среде, него једном у животу, што сам се заклео на верност Титу и Југославији, што се униформа не пресвлачи као гађе суботом, сваке суботе, што сам човек а не квасац, зато сам се повукао посрлан и попишан са војском, са својом војском, зато...

И близнакиње йочну љакаши. Јанез ућуши задихан. Оде до прозора. Ђуће сви. Тишина љешка чејардесет седам љтона. Тања кући новац расути ћо стіолу. Рисанана приђе близнакињама, заđрили их.

РИСТАНА: Немојте, капи моје... Немојте. Све ће бити добро, тата је уморан... И шали се. Не мисли он тако. Само је само уморан. Немојте, бисери моји охридски. Шалио се тата.

ТАТЈАНА: Бар нам комшијама није досадно.

РИСТАНА: А и ја све њихове муке знам. Само плач и вику и слушам. У овом се несрећном хотелу смеју само деца и рецепционари. А и они ретко.

ТАТЈАНА: А што он, лепо, не студира овде у Београду, па лепо...

Јанез је прекине.

ЈАНЕЗ: Зато што је тамо све бесплатно, што ја не знам хоће ли ме одавде бацити у Суботицу или Нови Пазар, па шта онда, што прву годину права из Бања Луке потпуно признају и у Приштини...

ТАТЈАНА: Признају и овде...

ЈАНЕЗ: Да нас у овом купеу буде једно мање, женска главо, сутра ћеш се породити, козо женска...

Близнакиње приђу мајци, шајну јој нешићо на уво.

РИСТАНА: Молим?

МАГДА: (Близнакиња)
Пишти нам се.

РИСТАНА: Па идите.

Девојчице изађу из собе.

Јанез приђе стіолу са расутим новицем. Покуши и оно шићо Татјана није до kraja сложила, двоуми се ћар пренућака, онда издвоји тридесет динара, ђурне их на крај стіола, према Горазду. Новчаник вратиши у цеј. Онда му рука сама ћође, ђоново узме ћећодинарку, стави на Гораздову ќомилу, себи узме десетицу. Поново је пред дечаком двадесет ћети динара. Момак љешко ћоднесе ово ново ђонижење, али се уздржи.

ТАТЈАНА: Како можете тако, па дајте му, имате и марке оне, како можете тако да му газите по поносу...

ЈАНЕЗ: То је за црне дане. За најцрње.

ТАТЈАНА: Па сад су.

ЈАНЕЗ: Још су ноћи остале. Ноћи су црње од дана, девојко, црње.
(Покаже прстом на врх свој носа)
Ту ти се видик завршава, ту.

Зазвони телефон. Ристана узме слушалицу.

РИСТАНА: Ало... Не није, погрешили сте... Немамо ми Горана Николића. Ништа, ништа.

Слухалица уђу близнакиње.

ЈОВАНА: (Близнакиња)
Заузето је, купа се неко.

РИСТАНА: Јел можете да сачекате?

МАГДА: Већ је ред.

ЈОВАНА: Мама, ја не могу да чекам.

Ристана одведе девојчице до кибле, девојчице се снебивају.

РИСТАНА: Ајде, неће они гледати.

Телефон зазвони йоново, Горазд зграби слушалицу. Ристана њослује око близнакиња и кибле. Јанез окрене главу и дође до прозора. Девојчице, једна по једна обављају нужду, Јанез окренут леђима, звера кроз прозор.

ГОРАЗД: Ја сам... Да... Да... Не. Вечерас путујем, да. Не, немој ме више звати...

ЈАНЕЗ: Мора да је шмизла нека...

Горазд сијеси слушалицу.

ЈОВАНА: Мама, ја ћу и да каким.

Ђуше сви. Јанез као да се смирује Јолако.

ЈАНЕЗ: (Горазду)
Узми моје ципеле...

ГОРАЗД: Оче, те ципеле су ми три броја мање...

ЈАНЕЗ: Мало скупиш прсте...

ГОРАЗД: Господе...

*Маđда нештито штите мајци, Ристана ћогледа у Јанеза, двоуми се ћар
штренутака, онда ишак превали преко језика.*

РИСТАНА: А ту... овај, мелодику, како се зове, јеси узео?

*Јанез узме своју официрску шорбицу и извади из ње обичну дрвену фрулу.
Пружи је Ристани не гледајући је.*

ЈАНЕЗ: Ево...

МАГДА: (Уљлашиена)

Наставник је рекао мора мелодика или синтисајзер, једнице даје...

ЈАНЕЗ: (Слаге невештито)

Трговац каже да је ово боље... А и скупље је... те мелодике немају... Сад сва деца ово купују, трговац каже...

*Тишина. Близнакиње нештито штите мајци. Ристана их облачи. Девојчице
јошну шимрцати... Плачу тихо, али неопизиво.*

РИСТАНА: Купићемо мелодику чим стигне... Још сутра са овим, па ћемо за следећи час...

ГОРАЗД: Ја, једноставно, морам да вас замолим за бар још десет динара... Ја... ја знам да се ја страшно понижавам и да ово и вами није пријатно, али ја једноставно, забога...

Мук.

ЈАНЕЗ: Послађу поштом, одмах, првом приликом... Чим се буде могло. Поштом ћемо послати, донеће у дом...

*Ристана ћодићне претешку киблу и ћонесе најоле, Татјана ћриће да јој
јомогнне.*

ГОРАЗД: Ја ћу.

*Узме од мајке киблу, окрене главу са гађењерм, крене му са стомака, али
се савлада. Изнесе киблу најоле.*

РИСТАНА: Како може толико да буде на јака. И он је био гадљив на рођену децу. Снаја их пресвлачи, као бебе, он изађе да бљује.

ТАТЈАНА: Дајте му тих десет динара...

Јанез ћути.

ТАТЈАНА: Позајмите их мени, ја ћу вам их вратити... Чим ми Коста пошаље... Молим вас... Мама реците му ви.

Ристана саћне главу.

ТАТЈАНА: Ја ћу се запослiti чим се породим... Фризерски салон Ифигенија. већ сам се договорила... Триста динара плус бакшиш... Вратићу, тако ми Костиног живота...

ЈАНЕЗ: Богами, нећеш у ту Ифигенију, док је Јанез жив. Ново-рођенче се не оставља само...

ТАТЈАНА: Мајка ће га припазити.

ЈАНЕЗ: Ни са бабом. Да тако треба бабе би их и рађале.

РИСТАНА: Дај му, Христа ради...

Јанез извади из новчаника десет динара, пружи их Ристани.

ЈАНЕЗ: Држи... Дај му ти... Али ја о томе појма немам, јасно... Појма немам. Е, козе женске... Даље од носа не видите... Дај му, па дај му, као да ја не дам из обести... Кога су змије уједале... И да му кажеш да тамопази на себе, да... Да се чува и да... Џутање је злато, да не лапрда... И да се пази... И да... Да зна да ја...

(Задушни)

ТАТЈАНА: Па зашто му ви све то не кажете? Реците му, молим вас.

ЈАНЕЗ: Нећу бити ту кад он крене... Идем, неке обавезе имам... Важне.

ТАТЈАНА: Њему би то много значило.

ЈАНЕЗ: Морам код Џавида... Изгледа да ће нас пензионисати... Све. Нас који нисмо... Војска се буни, неће да им командују Хрвати и Муслимани... И Словенци... Ја не знам како ћемо ми ако ме пензионишу...

РИСТАНА: Куку...

ЈАНЕЗ: А и бојим се заплакаћу.

Тајац. Киша пада у окна. Затрејери неонска светилка. Плави неон као да у собу Крањчевих унесе додатну количину леда. Јанез изађе журно, као да жели да предухији сузу.

2.

Комшијска биршија на ћошку. Дрина, Кордун, Колубара, Бриони, Ресава... Свеједно. Неколико набарених комшија, каро столњаци, Конобар, Јанез, неколико столова, дежурни патриоћа...

Јанез за столом са још двојицом људи. Један од њих је дежурни Родољуб. Нека се шако и зове. Пизајзле и винске мушице леђе око лустера. И око устла. Родољуб руком позове конобара, овај приће.

РОДОЉУБ: Два пива и... Шта ћеш ти Јанез?

ЈАНЕЗ: Вињак.

РОДОЉУБ: Дупли. Дај му дупли.

КОНОБАР: Ко плаћа то?

РОДОЉУБ: Ништа ти не брини, људи смо, нисмо Словенци.

Конобар донесе шешире.

РОДОЉУБ: Живели.

КОНОБАР: Ко плаћа ово?

РОДОЉУБ: Ајде Јанез, сад је твој ред... Шеста тура.

ЈАНЕЗ: Па ја немам...

РОДОЉУБ: Па што онда пијеш шести вињак, који курац... Кад се нема да се плати тура, онда се пиће и не прима за асталом... Има и у кафани реда и закона...

ЈАНЕЗ: Па ја нисам тражио, ти стално нудиш...

РОДОЉУБ: А ти, ко велиш, да ме не одбијеш, да ме не увредиш, а? Имам, бре, новаца ко Цајић... Имам, бре, да појим и раним три Словенца... И што више трошим више имам, јебеш ми матер моју Јаворку... Не можете ви никад да појете онолико погача, колико ми Срби мож да умесимо... Пиј, бре, увек смо вас и појили и ранили... Донеси му још један вињак... Пет му донеси, построј му их ту да може заставник да командује...

ЈАНЕЗ: Не треба.

РОДОЉУБ: Донеси, кад Рођко каже да се донесе, има да се донесе... А он нек проспе... А кур мој ће их просути...

Конобар донесе вињаке и стави пред Јанеза. Посетроји их у врсту.

ЈАНЕЗ: Нисте требали...

РОДОЉУБ: Ви се са звечарком у ћепу рађате, Јаворке ми моје... Живели.

Куцне се са Јанезом.

РОДОЉУБ: Ништа, сад бар знамо на чему смо, раниш куче да те уједе, само што глупи Србин ни сад неће да се опасуљи... Кад се неки дуче појави, па кад каже, вамо Истру и Горицу, врћи, биће, шалили смо се браћо Срби. Па ће глупи Србин, ко кад је било оно с Трстом, да намаже опанке па у Словенију. Оће кур мој, не дам, бре, Роћко, не да, мајке вам га јодлеровске и коњушарске... Тако сте и осамнајесте, кад су вам жабари били два километра од Љубљане, окретали заставу наопачке и викали, браћо Срби и ово је Србија, па вам је пуковник Швабић, без ноге, што се враћао из заробљеништва из Аустрије, спасо град и још триста Срба. Господо Италијани, у Љубљани је српска војска, кур мој ће жабари на Србе. Јел тако било?

Јанез ћући.

РОДОЉУБ: Јел тако било, јел јесте окретали заставу наопачке, јел нисте. Да су глупи Срби изгинули за Трст, данас би Трст био ваш, ал би фалило четрес иљада мојих, мајке вам га цикетанске. Јел тако било, јел није, кажи сад, буди човек једаред, јел тако било?

ЈАНЕЗ: Јесте.

РОДОЉУБ: Па јел вас Недић хранио овде, длака са главе није смела да вам фали, а пола Србије у ропству, пола на гробљу, педесет иљада вас је дошло овде и то када, кад су и Срби гладовали, брезова се кора јела, фала богу родила коприва, ал за Словенце је морало да буде, јел тако било, јел није... Возови братства и јединства, стерам курац у машиновођу и све скретничаре, од Краљева до Марибора. Педесет иљада Јанеза шире гузове по Србији мојој, а Немци убијају сто за једног, не дам бре, Роћко не да, мајке вам се испонабијам... Децу сте нам убијали у потиљак, лебац и пасуль носи на караулу, лице на асфалт, па у потиљак, да се сними телевизија, не дам, бре, не дам. Колико сте нам гороруке деце побили, метка нису имали бојевог ниједног, на деци се курчите, то се још ни бријало није.

(Све више љада у ватиру, док на крају не забалави)
Немој сад да одем по ортаке из краја, да вам се најебемо мајке, само ортаке из краја да покупим, за двајест минута

смо у Љубљани, на Тромостовљу, па да опет окрећете заставе, маму вам јебем јодлерску и конјушарску... На деци нашли да шиљите курац, матуранти, пола их се није ни омрсило, што на људе не ударите... Не дам децу, не дам, Рођко не да, са каматом затезачом ће то да вратите, не звао се ја...

КОНОБАР: Рођко, телефон.

РОДОЉУБ: (*Плаче*)
Не дам, бре... Ко је?

КОНОБАР: Жена те зове.

РОДОЉУБ: Кажи јој да се носи у пизду материну.

КОНОБАР: Ево, па јој ти кажи... Добро госпођо, бићу љубазан.

Родољуб седне, заћуши.

КОНОБАР: Каже ти госпођа, рекла ми је уствари, да те најљубазније замолим да идеш кући, гости имате... И да ти више не дам пиће.

РОДОЉУБ: (*Приметио мирнији*)
Стерам курац и у њу и у госте.

Тишина. Конобар, иза Рођкових леђа, броји прстима. Код чећаврића прст је устане, пође према вратима.

РОДОЉУБ: Идем, не могу више да вас гледам.

КОНОБАР: Где ћеш?

РОДОЉУБ: Идем у другу кафанду, да седим са људима, а не са крпарама.

КОНОБАР: А рачун?

РОДОЉУБ: Пиши све ово на мене... Не могу да вас гледам више.
Крпаре.

Паћећи Рођко изађе из кафане. Јанез седи за столом. Ђуши. Онда ћолако пообара вињаке по столу. Сторо и сисићемаћично. Кажи прстим. Конобар ће гледа. Усје вињак у чашицу и донесе пред Јанка. Јанко ће дуго гледа.

ЈАНЕЗ: Ја...

КОНОБАР: Кућа части, чика Јанко. Кућа части са задовољством.

3.

Кућа Крањчевих у Галеб Хойшелу. Трејери неонска реклами. Близнакиње ставају. Татјана и Ристана пакују омању поштбу. Зазвони телефон.

РИСТАНА: Молим?... А који ти, сине, број окрећеш?... Број је прави, али ми немамо никаквог Горана Николића... Ништа дете.

Горазд приђе до ормара, кришом, да га сестра и мајка не виде извуче испод постељине велики шишарп и сакрије га испод цемента. Ристана му приђе. Пружи му десет динара.

РИСТАНА: Ево, ово ти је отац дао, али да ти не знаш да даје он, него, као ја. Немој да одаш мајку. Да се чуваш тамо... Мајка ће Бога да моли. А оца мораш да разумеш... Једном су нам паре спасле главе. Да није било уштећевине и потплаћивања не би из Марибора изнели ни виљушку... А ујак, ако ти дође из Скопља, да не причаш како живимо. Добро је... Како је некима, одлично је. Разумеш ти све, бисеру мој охридски. И да памтиш мајку.

(Западе)

ГОРАЗД: Немојте мајко, па не идем у рат.

Ристана га прекреши.

РИСТАНА: И да знаш да носиш мајкин благослов. И да памтиш мајку.

ГОРАЗД: Брзо ћу ја...

И њему кнедла испод крајника. Татјана му поштбине неку згужвану новчаницу у цеј.

ТАТЈАНА: Бриши лафе... Не мораш нас све расплакати... И да се чуваш. Тутањ.

Просито изгора браћа из себе. Запади врати за њим.

ТАТЈАНА: А и ви, шта сте напали, да ме памтиш, па да ме памтиш, расплакасте момка... Може из ове собе некад да се изађе и без суза. Да ме памтиш, да ме памтиш...

РИСТАНА: Ђерко, да разговарамо ти и ја.

ТАТЈАНА: О чему?

РИСТАНА: Мислила сам да сачекам са овим разговором док се не породиш, не морам ти и ја своје бреме товарити... И то сада... Мораш мајки да опростиш...

(Западе поново)

ТАТЈАНА: Реците...

Рисане се њоштунуо смири.

РИСТАНА: Да ми обећаш да се нећеш узрјати... И да ћеш... Ти си мајкина прва радост и мајкина узданица. И снага.

ТАТЈАНА: (Покушава да олабави)

Ово мора да је нешто озбиљно, чим је увод овакав... Ајде да ја вас лепо очешљам, па сутра са новом фризуrom у веселији дан, а?

РИСТАНА: Само ми мораш обећати да ћиш бити јака... И да испуниш аманет мајкин.

Тајана из љастичне кесе извади чешљеве, виклере и осмали фризерски есай.

РИСТАНА: Остави то. Седи овде и слушај ме пажљиво. И две да упамтиш.

Телефон зазвони. Тајана скочи, узме слушалицу.

ТАТЈАНА: Ало...

(Сва се распилави)

Ти си дико моја соколска... Ма добро, супер. Ма мушки, куроња... На Божић ћу да се породим, па рекла сам ти... Ма јок, нисам била код доктора, знам... Лепо, знам. Сваку ти ноћ ми разговарамо, сваку... Он и ја. Испричамо се до миле воље. Он мени своје муке, ја њему своје... Ма ко те зеза, озбиљно ти говорим, мушки је... Два педља, на оца... Па да, причамо сваку ноћ, да ми није њега, не знам шта би... Слободно ти име бирај, ја кад ти кажем... Па да... Лепа су... А може и Хрвоје, шта мислиш, или Мурадиф...

(Прсне у смех)

... Слаже се са Никодијевић... Чувай ми се срећо... Јел се пазиш? Больe они него ти, чувај ми се, ко се чува и Бог га чува... Ма побите говна, прво пуцај па питај... Кад је погинуо? Пичка им материна балијска, да им пичка материна... Да... да... И да знаш, чим родим Вукашина, ето мене... То да знаш... Како ће ми бити, ко и другима... Јебо ме дан кад сам прешла Дрину... Из болнице на станицу... Или долази по мене и сина, ил ми другог оца тражимо... Јел ти ладно, јел си гладан... Пази ми се соколе... Добро, оћу... Све што пушку носи, Константине, све... Само о нејач немој да се огрешиш, сина ти рађам, на њега ће грех... Нејач ни

травком, чујеш ме Константине, ни ружом... Оћу, поздавићу... И ја тебе, дико моја соколска, очи моје... Оћу, отићи ћу да запалим свеће, не брини, већ се знамо ја и отац Пахомије... Оћу, снаго моја снажна... Пази на се... Како су... Спустио... Поздравио вас Коста.

РИСТАНА: Фала.

ТАТЈАНА: Ајде да вам средим фризуру.

Зајрли мајку и йољуби је.

ТАТЈАНА: Само нек је он мени жив и здрав... А шта сте хтели да ми причате...?

Тајац. Чује се равномерно дисање заспалих близнакиња. Дуѓа тишина.

РИСТАНА: Нека... Није важно. Нећу срећу да ти кварим.

ТАТЈАНА: (Покуша да се нашали)

Издржаћу, има и мене у плећима, на оца сам. А и срећа је велика, тешко да може да се поквари...

Оћети шичекивање. Ристана се двоуми.

РИСТАНА: Да чуваш ову децу и оца. Сва сам у метастазама... Умирем ћери, распадам се...

ТАТЈАНА: Маните се више, мајко, аманета, ако Бога знате... Какве црне метастазе, здравији сте од нас...

РИСТАНА: Само да не заразим тебе и ову децу, док не склопим очи...

ТАТЈАНА: Ако сте говорили о метастазама, то је рак... А то се не преноси... Није заразно...

РИСТАНА: Мој јесте... Да оће Бог да ме узме што пре, да се не патим овако... И да вас не заразим...

ТАТЈАНА: Кад сте били код доктора?

РИСТАНА: Нисам била...

Тајана се наслеђује.

РИСТАНА: Шта ће мени докрот, кад ја знам... То пробадање и то цепање... То је то. Само да нисам вама прилепила бोleshтину, боже драги... молим ти се.

Приђе близнакињама, тићи их јо челу.

РИСТАНА: И оне као да имају ватре... О, боже господине... Нисам их, вальда заразила.

ТАТЈАНА: (*Beć na kraju nerafa*)
Дајте, прекините, побогу...

РИСТАНА: Ти ћеш сад да се окренеш свом детету, а ко ће њих да припази... Бисери моји охридски... Од немила до недрага.

ТАТЈАНА: (*Пукне*)
Здравији сте од свих нас заједно. Докле ћете са том својом смрћу да уцењујете, докле?

РИСТАНА: Стрпи се, ћерко, још месец-два... Он ће довести ко зна кога, неће он дugo бити удовац, знам ја то...

ТАТЈАНА: Знате шта... Да се... да... да се носите ви у три... врага.
Изађе у ходник. Ристана седи у мраку. Трепће плави неон. Тишина.

МАГДА: Аја... Але вис латум.

ЈОВАНА: Монем аја... Лисам кир.

РИСТАНА: Молим?

МАГДА: Мајко... Све смо чуле.

ЈОВАНА: Немојте мајко... да нас оставите. Молимо вас.

РИСТАНА: Неће мајка... Не да вас ником... Вами ће мајка у сан долазити. Спавајте, бисери моји охридски.

4.

Поштуковникова канцеларија. Поштуковник седи за столом. Стола се чује куцање.

ПОТПУКОВНИК: Напред.

Уђе Јанез, дошеран као парадни коњ, искићен свим ордењем које је добио за служење домовини. Поздрави ђо пропису.

ЈАНЕЗ: Господине потпуковниче, дозволите да се...

ПОТПУКОВНИК: Добро је Јанко, седите.

Јанез седне.

ЈАНЕЗ: Захваљујем.

ПОТПУКОВНИК: Што сте тражили овај рапорт?

ЈАНЕЗ: Дошао сам господине потпуковниче, да вас молим нешто. Да помогнете.

ПОТПУКОВНИК: Ако је у мојој моћи... А да попијемо ми нешто, а?

Из фијоке сітола извуче војничку чутуру. Затим чаје. Усје себи и Јанезу.

ПОТПУКОВНИК: Живели... Како су код куће?

ЈАНЕЗ: Добро... Ма какви добро, где је то од доброг, мој потпуковниче... Јадно ми добро, пуца све по шавовима. Ђерка трудна, стомак до зуба, муж јој је официр у Босни, син студира у Приштини, две близнакиње, жена болесна, сви у двадесет квадрата... И сад се још прича о пензији,

ПОТПУКОВНИК: А шта вам је са госпођом?

ЈАНЕЗ: Нека депресивна психоза. Уобразила је да има рак, два пута је ишла на ренген на вемеа, плућа чиста као код бебе, не вреди... Умреће, умреће, само ћути. Доктор Ивановић каже да је то нормално, мислим у односу на то шта је све прошла, каже да ће про-ћи... Укључивао ју је у струју, другима то помогне, њој ништа.

ПОТПУКОВНИК: Мислите на електро шокове?

ЈАНЕЗ: Па то, да. Само седи, гледа у једну тачку и уздише. Протеза јој испадне из уста, она и не примети. Близнакиње неки свој језик говоре, ништа их не разумемо, водила је и њих Тања код доктора Ивановића, каже да је и то нормално... Бекство од стварности, младалачка шизофренија, аутизам неки, тако некако. То се струјом не лечи. Тут, гут, мут, оне све разумеју, ми ништа, доктор каже да ће и то проћи, дај боже. Никад нико ни у мојој ни у њеној фамилији није душевно боловао, шта је сад ово, одједном... И деца и Ристана. Старија ђерка само што се не породи. И сад та пензија. Па ми и овако једва крај са крајем, мене ако пензионишу, ја могу само да се убијем.

Потпуковник досје.

ЈАНЕЗ: Од чега да живимо, господине, кад ме пензионишу?
Од чега?

ПОТПУКОВНИК: Е, али добићете ви отпремнину.

ЈАНЕЗ: Шака зоби, та отпремнина.

ПОТПУКОВНИК: Живели.

ЈАНЕЗ: Ја још двеипо године могу да радим, не дајте господи-
не потпуковниче. Мене ако сад пензионишу, стан нећу
добити никад. И где да идем, на улицу.

ПОТПУКОВНИК: А не, молим вас. Ништа се у вашем статусу не мења.
Армија зна да цени и вашу лојалност и оно што сте за
њу учинили, све. Ништа се не мења, апсолутно ништа.
Ви на ранг листи остајете где сте и били, па нећемо
вас, вальда, заборавити и оставити у самачком хотелу,
зато што сте престали бити активни, ајте молим вас.
А где сте сад смештен?

ЈАНЕЗ: Хотел Галеб.

ПОТПУКОВНИК: То је онај бивши ссамачки хотел?

ЈАНЕЗ: Јесте. Ја вас молим, господине потпуковниче, по-
мозите Христа ради. Ја сам се из Словеније повукао са
јна, деца су ми пред цевима избачена из Словеније, а
Словенац сам. Ја сам сад тамо издајник. Убележени,
разумете. Прошоартао сам целу Југославију, уздуж и
попреко.

ПОТПУКОВНИК: Бившу.

ЈАНЕЗ: Нема бивше, ја о мојој говорим, О њој причам. Прва
служба у Титовом Велесу, овај, опростите у Велесу...

ПОТПУКОВНИК: У Титовом, Јанез, у Титовом.

ЈАНЕЗ: Па онда Охрид, тамо сам и срео супругу, мислим
будућу...

ПОТПУКОВНИК: Струмица.
(Покаже прстијом на себе)

Доспе им љиће.

ЈАНЕЗ: Па Ниш, тамо нам се родила Тања, па Билећа.

ПОТПУКОВНИК: Мостар.

ЈАНЕЗ: Тамо ми се родио Горазд. Па Митровица Сремска.

ПОТПУКОВНИК: Бијело Поље.

ЈАНЕЗ: Па Осијек, близинкиње.

ПОТПУКОВНИК: Ваљево. Ђерка.

ЈАНЕЗ: Па Бања Лука, па Марибор.

ПОТПУКОВНИК: Задар.

Заћуће. Потпуковник Јанез доспеје.

ЈАНЕЗ: Нема бивше, господине потпуковниче. Има она наша, бар кад је Јанез Крањц упитању... Извините.

ПОТПУКОВНИК: Немој да се извињаваш, нема разлога. Разјебаше говна онакву државу, сунце им јебем накалајисано. Окупаторска војска, а Словенац? А?

ЈАНЕЗ: Па вас зато молим, господине потпуковниче, ја знам и да војска гунђа, бар још годину дана, ако могу, много би ми значило... Ја сам овој војсци дао и младост и живот и све. Сељако се ко чергар, трипут селио, једном горео, знате како се каже.

ПОТПУКОВНИК: Коме причаш?

ЈАНЕЗ: Бар још годиницу, команданте, молим вас ко бога. Да се мало осовим, мене ако пензионишу, боље да ми уместо отпремнине дају једек. Ко бога вас молим, порадите... А ја ћу се већ захвалити, мислим, знаћу...

ПОТПУКОВНИК: Гледаћемо Јанез, све што је у мојој моћи, часна реч. То рачунај да си обавио. Не сме војска да заборави такве као што си ти. Вас најмање. Треба, бре, да вас држи ко иконе. Ко пуковске заставе, разумеш. То рачунај да си обавио. Часна официрска...

ЈАНЕЗ: Хвала вам, мој команданте... Не знате ви шта то мени значи. На сва ова, да извинете, говна, једна лепа ствар да ми се догоди, бар.

ПОТПУКОВНИК: Живели господине заставниче.

ЈАНЕЗ: Живели.

ПОТПУКОВНИК: Шта урадише од онакве државе, мајку им јебем мафијашку и хохштаплерску. Од онакве државе. И сунца и леда, и земље и камена, свега. Тројицу да је појео мрак, једног саобраћајка, другачије би се певало. Дабогда трипут горели, мајку вам јебем генералску и политичарску!

5.

“Кућа” Крањчевих у Галебу. Близнакиње, Тања, Ристана. Девојчице се иђрају, шћућурене у углу, Ристана пресамићена преко сттолице, замисљена, са знаком омеге на челу. Тањана себи ставила виклере у косу.

МАГДА: Асим мајо лапше јим...

ЈОВАНА: Чима пасмо јоли капим...

МАГДА: Ра...

ЈОВАНА: Макојо фуне чава...

МАГДА: Ра ули...

Телефон зазвони. Тањана узме слушалицу.

ТАТЈАНА: Мајко, јавите се, ја не могу, пашиће ми фризура...

Ристана ходом стогодишњака, приђе телефону, диђне слушалицу. У собу уђе и Јанез.

РИСТАНА: Ало...

(Живне. Баци ћа на македонски)

Бате... Ти ли си... Добро... Шо праете вие? Како су децата? Ирена дипломираше? За секоја чест, теткај да је баци своја докторката... Шо работи снајата? Добро смо... Тука е, треба да се породи... Уште малку, тука е близу... Стара љубоф, уште ко живеефме во Бања Лука. Официр... Во Приштина е, студират. Убаво... убаво... Убаф је, трособен је...

Гледа мужа. Јанез не издржи женину лаж и женин ђољед. Стусићи ћлаву.

РИСТАНА: Со здравље... Бргу ке се видиме... Бакнеж за сите. Сака вие тетката сите.

Стусићи слушалицу.

ТАТЈАНА: Јесте сад нешто дебљи. Лажете, срце не загревате... Чујеш, трособан.

РИСТАНА: Што они морају да знају како је мени. Не морам и њих да оптерећујем, једног брата имам.

ТАТЈАНА: А нас можете да оптерећујете...

ЈАНЕЗ: Доста. Да нисмо нешто заборавили. Камо добар дан, камо, оче јесте ли се уморили, а...

Тишина.

- ЈАНЕЗ: Јел се јављао онај магарац?
- ТАТЈАНА: Није.
- ЈАНЕЗ: Шта мисли он, месец има како је отишао. И више.
- ТАТЈАНА: Јавиће се, није дете.
- ЈАНЕЗ: Јавиће се кад му буде требао новац, онда ће се јавити. Није Приштина преко света, не путује писмо пет месеци, ако му је већ, телефон скуп. Него је то тамо реп на крста, па по кафанама и дискотекама...
- ТАТЈАНА: Са оним парама које је од вас испросио, можда је и на рулету...
- РИСТАНА: Вас двојица ћете, кад ја умрем, скроз да се разиђете... А једног сина имаш.
- ЈАНЕЗ: А што би ти умрла? Што?
- МАГДА: Етар хали шој.
- ЈОВАНА: Рави шум.
- ЈАНЕЗ: И вас две да прекинете више са тим измотавањем, шаји, хали, маји, доста више, јел јасно.
- ТАТЈАНА: Лекар је рекао да будемо стрпљиви. Доктор Ивановић каже...
- ЈАНЕЗ: Доктор Ивановић нема лек као ја.
(Показа на кацији)
Имам ја болју терапију.
- ТАТЈАНА: А зашто сте ви, оче, данас толики невозни?
- РИСТАНА: Довешћеш ти неку успијушу, нећу се ја још ни охладити.
(Патетично)
Јанко, пази кога доводиш, због ове деце пази...
- ЈАНЕЗ: Што се не јавља...
- РИСТАНА: И ти да одеш да се прегледаш... И тебе сам заразила, сигурно.
- ЈАНЕЗ: Чиме да ме заразиш, будало луда.
(Извади из фијоке рендгенске снимке)
Гледај, плућа су ти чиста као код бебе. Два пута си сликана, смеје ми се пола болнице.
- РИСТАНА: Зашто ме онда нису оставили у болници?

ЈАНЕЗ: Зато што си здрава, ето зашто.

РИСТАНА: Не, него да им место не заузимам, ниједан лек ми нису дааи, пилулицу ниједну, мислиш да сам луда. Овој не треба, ова је готова, знам ја. Само децу да не заразим, док не умрем, само то те Господе молим, децу да не заразим, док не умрем.

ЈАНЕЗ: Па умри већ једном, цркни, пизда ти материна, не мораш нас све одвести са собом. Или баш то хоћеш, да сви одемо заједно. Онда ти је једноставније да узмеш пиштолј. Ево ти пиштолј, тако је хуманије, него да нас овако малтретираш данима...

Приђе ормару. Нема тишитоља. Погледа још једном.

ЈАНЕЗ: Где ми је пиштолј?

Тајац. Погледа утишићи у Тању. Тања одмахне главом. Јанез приђе телефону, окреће бројеве.

ЈАНЕЗ: Добар дан, јел то студенстки дом... Горазд Крањц, друга година права, не знам број собе... Добро, сачекаћу...

Јанез чека.

ЈАНЕЗ: Чекајте, како није ни дошао, не разумем... Добио је собу у вашем дому, и допис... Немогуће.

Сигурни слушалицу.

ЈАНЕЗ: Није се ни појављивао у дому.

РИСТАНА: Леле...

ТАТЈАНА: Па како...

ЈАНЕЗ: Уопште се није појавио тамо.

РИСТАНА: Јој.

ЈАНЕЗ: Где ми је дете?

Мртви мук. Трећери глави неонски злочивор, кишила пуче у окна.

6.

Соба Крањчевих. Ристана сама у соби. Пресамићена, замисиљена, очајна. Одједном, у собу баве Горазд, најтоварен сићварима. руке претуне ћакетима, дебели златни ланац око врати, наруквица, ролекс...

РИСТАНА: Сине...

Горазд тође ка мајци да је тољуби...

РИСТАНА: Не, немој, не, не...

ГОРАЗД: Шта вам је, мајко?

РИСТАНА: Кијавицу имам. И грип неки. Приљепчиво је. Па добро сине драги, па што се нејављаш, ако Бога знаш...

ГОРАЗД: Где су Тања и клинке?

РИСТАНА: Па како можеш то да нам урадиш?

ГОРАЗД: *(Пун себе)*
Ово су им мелодике и синтисајзери. Свака има мелодику и синтисајзер. Јесу ли оне у школи?

Ристана се зайлаче, то ко зна који тути.

ГОРАЗД: *(Утлашен)*

Шта је било? Где су?

РИСТАНА: Одвела их Татјана у болницу. Па ти овде имаш и трудну сестру и две млађе и оца, ако си мајку заборавио... Како си могао да се не јављаш.

ГОРАЗД: Шта је са децом?

РИСТАНА: Одвела их Татјана у болницу... Доктор Ивановић их учи да говоре.

ГОРАЗД: Не разумем.

РИСТАНА: Уопште више не говоре нормално... Имају неки свој језик, мрнђају нешто, сад их доктор учи да говоре... Из почетка...
(За себе)
Ко има времена.

ГОРАЗД: Па што их Тања трудна вуџа по болницама, што ви ии отац нисте...

РИСТАНА: Џути несрећниче, отац ти три дана са полицијом обилази мртвачнице, живот си нам пресеко... Отац ти нит пије нит спије, тек што дише. Коста те по Босни тражи... Е сине, сине, луди сине. Па. где си, забога.

Горазд да мајци неки јакетӣ.

ГОРАЗД: Ово је за вас.

(Пружи јој ковераӣ)

А овде вам је новац. Две иљаде марака. Да не просите више – то је лично ваше. Толико ћете добијати сваког месеца. И стан сам вам нашао на Ђерму. Трособан. Данас можете тамо да пређете... Послаћу ја моје људе по ствари.

Јанез уђе неођажено и слуша сина.

ЈАНЕЗ: Које своје људе, вуцибатино, које своје људе. Оне што пре подне продају дрогу деци и купе рекет по Београду, а поподне селе родитеље... Крвав си новац унео у ову кућу, вуцибатино белосветска.

(Приђе Ристани, узме јој ковераӣ из руке и исцеӣа)

Где је пиштол?

(Пође ка сину, овај иде уназад. Ристани)

Да те упознам, слављенице са Гораном Николићем, чувеним Гогом Дорђолцем. Да те упознам са гангстером и рекеташем, пре него што га убијем. Ја родио, ја убио. Да те упознам са вуцибатином која се два месеца смуца по Београду, са вуцибатином без срама и стида, која се стиди свога имена и која се сад зове Горан Николић, са вуцибатином искраћеном отетим златом, као циганска удавача, са гњидом која се бави подвођењем и макроисањем, а притом је брат трима сестрама, са смрадом и отпактом људским који има досије у полицији какав ја нисам стекао у војсци за тридесет година, да те упознам са плјебојем и рулетмајстором, са покерашем и револверашем, који у посету мајци долази натоварен отетим и краденим поклонима, са сивом опел вектром и возачем који чека са упаљеним мотором. Погледај кроз прозор, погледај мајчице драга, да видиш понос и дику, како кума чека возач, крај аута...

ГОРАЗД: То ми је друг...

ЈАНЕЗ: Враћај пиштол!

ГОРАЗД: Какав пиштолъ, ја не знам о чему ви говорите...

Јанез замахне, удари жеситок шамар сину.

РИСТАНА: Не.

ГОРАЗД: Очка, смирите се...

Јанез ѡа шамара. Горазд се брани, али не враћа.

ЈАНЕЗ: Враћај пиштолъ, шљаме и одроде.

Ухваташи сина, рве се са њим. Онда ѡа дохваташи јоши једним жеситоким шамаром.

Горазд се отпремне, поштегне пшишитолъ, подигнне ѡа на оца. Рука приметено дрхиши.

ГОРАЗД: Још једном подигните руку на мене и убићу вас као пса... А да не трепнем.

ЈАНЕЗ: Пуцај, убио си већ... Већ сам мртав...

РИСТАНА: Немој, сине, не слушај га...

ЈАНЕЗ: Немаш ти петљу за то... Горане.

Прилази Горазду, овај се љовлачи уназад, до зида.

ЈАНЕЗ: Немаш ти муда за то, Дорђолац... За то треба бити човек, а не гљива, као ти, Дорђолац... Треба бити човек са овогликим мудима а не пичкица која мења име сваког четвртка...

ГОРАЗД: (*Иронично*)
Неко попут вас.

ЈАНЕЗ: Јесте, неко попут мене... Ајде пуцај, спаси...

РИСТАНА: Немој сине, не слушај га.

Јанез удара сина, оним дечијим љонижавајућим шамарчићима, љо образима, љо рукама, љо ёлави...

ЈАНЕЗ: Ајде Дорђолац, ајде...

Као да призива смрти, да је ћровоцира.

РИСТАНА: Немој сине, он то и хоће.

Горазд бацаши пшишитолъ на кревет.

ГОРАЗД: Сами ћете боље... Спорије, дуже ће болети. Годинама. Као што убијате нас. Није вас да боли секунд-два, мало је то.

Јанез узима пиштоль.

ЈАНЕЗ: Немаш муда ни обарац да повучеш.

Диђне пиштоль на сина.

ЈАНЕЗ: Мислиш да је лако бити пред цевком, а... Теже је оном који пуца, коњу глупи.

(Наслони му пиштоль на чело)

Мислиш да је мени сад лепше, а? Мислиш?!

Баци пиштоль у буџак.

ЈАНЕЗ: Да ја на сина дижем пиштоль. Господе Боже. Да ја... Мислиш да је мени лако. Мислиш да се мени не распада све пред очима. Мислиш да је лако напустити завичај, испљуван и попишан. Презрен... Проклет. Изопштен. Мислиш да је мени лако било изаћи из Словеније. Тридесет година ми је требало да се докопам завичаја, тридесет година... Сељакања, потуцања, заставниковања, да се дође до канцеларије у завичају... Да се више не шипчи, не стражари, не маршира, не стоји мирно пред децом и потпоручничким шиљокуранима... Остав, друже заставничке... Ствари у бошчу, па марш у пичку материну издајничку. Зато што сам држо до речи, до себе, до части и честитости... Па ја и данас сањам на словеначком, коњу глупи. У сну пијем цвичек и певам "Облекла бом". Напоље из завичаја, свињо издајничка, нећеш да пущаш на дојучерашије колеге и пријатеље... Нећеш чин капетана словеначке војске, нећеш да се посереш на све у шта си вероваво и у шта си се клео педесет година. Е, па нећу. Јанез Крањц је човек а не квасац. Заклети млађи старешина ЈНА. Па нек кошта колко кошта... Човек се држи за реч а волови за рогове. Она је моја и сад од Охрида до Шентиља, а они нек се јебу, нек цркну, разумеш, то не може да ми отме нико. Нико.

ГОРАЗД: Још само да сви у то поверијемо. Какво црно југословенство, заклетва, бакрачи... Можете ви себе убеђивати у то колико хоћете, ја знам шта је по среди. Ја. Лоше сте проценили... Мислили сте доћи ће права војска за десет дана, најебати се мајке фукари, налупати шамара... Зато сте се одрекли завичаја. Зата смо се вратили из Словеније, зато.

- ЈАНЕЗ: Јесте, мислио сам. Тако је и требало да буде... Овако се држава не брани. Брањили су државу као да се бране од фајрната. Ако може још једно пиће, онда је у реду, ако не идемо у други бирџуз. Говна једна издајничка. Јесте. Мислио сам, вратићу се у Словенију за десет дана поново, мислио сам имаћу своју канцеларију, мислио сам, излечићу хемороиде, ићи ћу на хокеј суботом, јесам.
- ГОРАЗД: А сад би вас ухапсили на граници. Сад сте изајник.
- ЈАНЕЗ: Сада сам тамо издајник а овде Јанез.
- ГОРАЗД: А где ћемо ми, то нисте помислили ни једног тренутка. Куда ћемо ми?
- ЈАНЕЗ: Ти можеш где год хоћеш.
- ГОРАЗД: Тек ја никде не могу. Сељакали сте нас ко мачка мачиће. Таман кад научим пут од официрске колоније до школе, таман се оде на два рођендана, купи приће па у камион. Па ја навијам за осам тимова.
- ЈАНЕЗ: Ти си Словенац, то не може да ти отме нико. Иди у Словенију.
- ГОРАЗД: Ја сам тамо син издајника... Једну реч словеначког не знам. Лепо поздрављни. Говорим јекавицу са македонским акцентима... Па ја ништа словеначког, осим имена немам... А сад немам ни њега, БРЕ!
- РИСТАНА: А зашто то сине, зашто?
- ГОРАЗД: Да ме више не вређају разумевањем и покровитељским тапшањем по рамену, нећу да будем Јанез, јел разумете, нећу... Зашто што је пола именника Горана Николића, да се у том имену сакријем, ето зашто.
(Покаже главом на оца)
А и да њега заболи.
- ЈАНЕЗ: И заболело је.
- ГОРАЗД: Да припадам неком. Сад сам по националности Дорђолац, део сам нечег, јел разумете.
- ЈАНЕЗ: Део ракеташке банде.
- ГОРАЗД: Больје две године као орао, него цео живот као миш. Као заставнички миш.

РИСТАНА: Па не могу сви бити генерали. Доброг оца си ти имао, Горазде Крањц, то да упамтиш. Доброг оца. Ваљаног.

ГОРАЗД: Да ме тај добри отац није толико понижавао, ја бих сад учио уставно право у Приштини, не би носио панцир кошуљу. Генералска деца очевима каче репове, заставници своју постројавају и шишају баштенским маказама. Сваку пару сам испросио...

РИСТАНА: Горазде Крањц, честитог си оца имао, чујеш Пта ти говорим...

ГОРАЗД: Поздравите Тању и децу...

Пође према вратима. Ристанана стапае исједрећа њега, леђима ослонђена о врати, раширених руку.

ЈАНЕЗ: Ако сад изађеш на та врата, то је задњи пут да ту кваку држиш у рукама.

РИСТАНА: Немој сине, мли те мајка.

ГОРАЗД: Мајко, склоните се, молим вас.

(Извади кључеве из ћећа и баџи на стое)

Стан вам је у Милана Ракића 38. Плаћен годину унапред.

ЈАНЕЗ: Добро је нама и овде. Одлично. Такав стан нама не треба.

РИСТАНА: Све ће добро да буде, синко. Немој да идеш, ко бога те молим.

ЈАНЕЗ: Ако тај праг пређеш, ја сина више немам.

Тишина. Дуго. Сиоља затируби ауто.

ГОРАЗД: Немаш ти њега одавно!

Склони мајку са врати и изађе. Дефинитивно и неопозиво. Ристанана закука ёласно. Јанез идићне тишиће са иода. Гледа га. Помирише. Приђе жени, зајрли је.

РИСТАНА: Оде...

ЈАНЕЗ: Жено моја, из овог је пиштольја пуцано.

Ристанана јлаче све ѡрџавије и искиданије, Јанезу се пресу рамена од јлача. Покуша ђо у јочетику сакрићи од Ристанане, али се онда пресићане ојираћи. Ристанана и Јанез Крањц јлачу горко и неутешно, росећи сићином сузом круйну труђу. Киша труче у окна, жмирка утишани неон.

РИСТАНА: Дабогда им... дабогда им земља кости превртала, злотворима...

7.

Соба Крањчевих. Ристана седи на свом мести, још мрачнија и пресамитенија. Преко усна и носа везана марама. Татјана јоказује сесијама неку дечију песмицу на мелодици. Јанез седи налакћен. Пуши.

ТАТЈАНА: Не, не тако... Овде... Е тако, татататататата... То. Не, не.

МАГДА: (Јовани)
Позин далми јол. Даи дан.

ЈОВАНА: (Пође према мајци)
Аја, дан рици далми јол?

РИСТАНА: Отац ће... Бежи дете, заразићу те. Јадна моја деца.

Дејте стиоји неодлучно.

ЈАНЕЗ: Дођи.

Дејте стиоји, оклевајући. Зазвони бакелитни телефон. Јанез устапа, подигне слушалицу.

РИСТАНА: Јел он?

ЈАНЕЗ: Ало... Да. Ту је, моменат. Ћери, кажи драгичка.

ТАТЈАНА: Драгичка.

ЈАНЕЗ: За тебе. Босна.

Тања дође до телефона озарена. Узме слушалицу од оца.

ТАТЈАНА: Ало, ти си, дико моја соколска... О, извините.

Заћућа. Стиоји као преливена лавом. Без речи. Слушалица јој испадне из руке. А онда падне као трошићац.

8.

Соба Крањчевих. Јанез, Ристана, близнакиње.

РИСТАНА: Дођите код мајке.

Близнакиње се заследају.

РИСТАНА: Бисери моји охридски. Код ваше мајчице.

Девојчице приђу.

РИСТАНА: Да вас мајка помилује. Нећу вас заразити, не бојте се, везала је мајка мараму...

ЈАНЕЗ: Ристана...

РИСТАНА: Можда последњи пут...

ЈАНЕЗ: Ристана...

РИСТАНА: Вама ће мајка у сан долазити...

МАГДА: Аја, мане када...

ЈОВАНА: Мане, аја...

РИСТАНА: Шта кажете, капи моје? Шта? Ајде кажите мајци... Ајде мајка вас моли. Ајде, проговорите, знате ви, јелда. Ви све разумете, зна мајка, осећа. Ајде ти, Јована, сузо мајкина, ајде кажи мами нешто. Ајде, мајка ће руке да склопи. Ајде, кумим те.

Близнакиње не одговарају.

РИСТАНА: Ајде, Јованке, реци те молам. Магда?

Девојчице садњу главе.

РИСТАНА: Ајде... Сад ће Сека да се породи, тетке ће да будете, како ћете са малом бебом да разговарате.

ЈАНЕЗ: Што се не јављају ови из болнице...

РИСТАНА: Да кажете мајци нешто, па да мајка лакше мре... Бисери моји охридски.

ЈАНЕЗ: Неће мајка да мре, шали се... Ристана, Ристана.

Двојчице већ имрицају постало.

РИСТАНА: Проговорите, тако вам Христових рана, не мучите и ви и не досљавајте... Купио је Бата мелодику и синтисајзер, па да лепо у школу пођете, па да се играте са другарицама, да возите бебу у шетњу. Проговорите, има да проговорите и тачка.

Девојчице плачу.

РИСТАНА: А да ви лепо научите мајку да говори као и ви... Па да вас мајка разуме, да причамо и да се смејемо и да... Ајде Магда... Аја је мајка, јелда, ја сам аја, јелда, ето како ћемо реч по реч и мајка ће научити... Јел тако, аја је мајка? Јована?

Дејне ћући као стоменик.

РИСТАНА: (*Пада у ватру*)

Јел тако? Јел тако, чујеш... Проговори проклетињо...

Уситане. йочне удараиши близнакиње. Шамара хиситерично и не гледајући где удара. Ухватиши их за косе, удара главом о главу.

РИСТАНА: Говорите проклетиње, дабогда поцркале... Проговори, чујеш, проговори!

Јанез скочи, одвоји децу од љомахнишале Ристане. Деца цвиле, Ристана никако да се смири...

РИСТАНА: (*Задихана*)

Проговори, проклетињо... Чујеш...

ЈАНЕЗ: Смири се, шта ти је...

РИСТАНА: Проговори, чујеш...

ЈАНЕЗ: Шта ти је, смлато луда, видиш да су деца ван себе...

Почне да је дрмуша.

ЈАНЕЗ: Смири се...

РИСТАНА: Говорите проклетиње... Говорите, ако бога знате...

Девојчице трепереле као јасике, љошпуну избезумљене од стираха. Јанез некако смири Ристану, љосади је у њену столовицу. Дође до деце са чашиом воде.

ЈАНЕЗ: Попијте мало... Смирите се...

РИСТАНА: Проговори...

Испод дечијих ногу шири се барица. Јанез љошгледа, схваташи.

ЈАНЕЗ: Сад ће тата да вас пресвуче... Није то ништа. И ја сам се, једном, тако умокрио, ништа то није... Па да одемо до Секе у болницу, да видимо шта је... Ја сам био још старији од вас... И ха... Још колико старији. Па сам се ушоро. Причаћу вам једном, има да се уморите од смејања... Е, Ристана, Ристана...

Ристана задихана, рашичеућана, уилашена.

РИСТАНА: Аја је мајка, јелда...

Онда устпане, љолако приђе Јанезу, клекне пред њим, обгрли га око колена, љуби му руке...

РИСТАНА: Опрости мужу мој... Све опрости.

9.

Рисанана сама у соби. Вече је. Тијара ћлаво свејило. Рисанана седи у мраку. Онда усјане, йочне превртанићи ћо фијоци. Извади неколико стакала са лековима. Све шаблетеће простије на стіо. Из бокала усје чашу воде и сіјави ћоред ћомиле са ћилилама. Стави стопалицу на стіо... Из ормара узме "Гораздов" ћиштијољ... Окнда конотац за сушење веша. Пойне се на стіо, ћа на стопалицу, закачи конотац за ћарнишину, најрави омчу. Нијде не журећи. Онда сиђе, седне за стіо и йочне ждерати шаблетеће. Незасијо и халатиљиво. Отпарије, тек мало воде. Затим се ћојне на стіо, ћа на стопалицу, намесиши омчу око врати, затијегне је. Наслони ћиштијољ на слепо око.

РИСТАНА: Ex!

Собу исјуни ћуцањ. Рисанана се ћоведе, ћадне... Осјане затијегнућа на ујејшу, клајићи се... Само још ћар рефлексних ћокрећа ногама и ћријући убијена Рисанана Крањц, рођена Јосифоска, оштарујуће на друѓу обалу.

(Глумице моја драга. Како ће неко, ћа макар био шаленитован колико Ти, стаковатији сав Рисананин ћечал, сав ватиј, врисак за децом, молбу да јој се ојросиши, уздах олакшања, сву ћајињу и сву бол, урлик којим се прети и оштарујује... у једно, двојасно EX, само ћи знаш. Али са разлогом, овој шренутика, мрзии ћисца)

10.

Гробље. Крај свеже Рисананине хумке стјоје Јанез, Татјана и близнакиње. Татјана није више ћарудна. Нештио даље, ћо стјрани, Горазд. Пар мешара иза њећа двојица, немирних очију. Зверају около. Очитио је ћијо Гораздова ћратиња. Горазд ћолако ћрије материном ћробу, саћне се, ћољуби крећи... Помилује близнакиње ћо ћлави, дође до Татјане.

ГОРАЗД: Држи се... Како ти је син?

Татјана ћа ћомилује ћо коси.

ТАТЈАНА: Чувај ми се.

Горазд крене. Прође ћоред оца. Јанез ћући. Горазд ћолако нестпаје међу хумкама.

ЈАНЕЗ: СИНЕ....

Горазд засићане.

ЈАНЕЗ: Хајмо кући.

Пауза.

ЈАНЕЗ: Ајмо кући, сине...

ГОРАЗД: Ти оно зовеш кућом.

ЈАНЕЗ: Ајмо кући, молим те...

Горазд сићоји. Онда ћолако крене према ћробљанској кайији.

ЈАНЕЗ: Кад ћу те видети?

Горазд засићане. Не окреће се.

ГОРАЗД: Купуј “Политику”... И читај читуље. Имаћу бар три стране.

Оде. Неопозиво и заувек. Јанез гледа за сином. Као да закорачи за њим, као да ћокуши да га заустави руком.. Или се тио само ћако учИни. Дуѓо гледа за сином.

ЈАНЕЗ: Ајдемо децо...

ТАТЈАНА: Ајд ти са њима двема, сад ћу ја... Сачекајте ме на улазу у гробље.

Јанез узме близнакиње за руке и пође. И кад он сасвим замакне иза ћробова, Татјана зајрли майтерин крсји и залече. Горко и неутешно.

ТАТЈАНА: Мајко... Мајчице... Коста... Константине... Јај, мајчице моја драга.

Фијуче већар. Провејава.

11.

Кафана. Истини конобар, истини Родољуб, нешто мало другачији Јанез. Неколико људи за околним астијалима.

РОДОЉУБ: Не дам, бре, не дам, Рођко не да, мајку вам јодлерску и коњушарску јебем, Рођко не да. Па јел вас Недић ранио овде, четири године, длака са главе није смела да фали Словенцу, а пола Србије у ропству, пола на гробљу, а Немци убијају сто за једног. Педесет иљада Јанеза шири гузове по

Србијици мојој, а народ гладан, коприва се једе и брезова кора, мајке вам се испонабијам. Јел тако било ил није, Јел фалила длака Словенцу, буди човек једаред, јел тако било јел није.

ЈАНЕЗ: Јесте.

РОДОЉУБ: Децу сте нам убијали у потиљак, да снимите спотове за телевизију, мајку вам јебем коњашарску, голоруку, то се још бријало није.

КОНОБАР: Ај сад доста!

РОДОЉУБ: Шта доста, какви доста, јел теби дете остало у Словенији... Не дам децу, Рођко не да, на деци сте нашли да шиљите курац, то се још омрсило није. И њему сте сина...

Конобар луји руком ио шанку, заизграју олбе и инвенитар.

КОНОБАР: ДОСТА!!! Мрш напоље.

Устапаје, узме Родољуба за крагну, иovede га ка вратима.

РОДОЉУБ: Шта ти је Вукота, смири се...

КОНОБАР: Ископо си неко двадесет четврто јеврејско колено, сад ти деца сричу хебрејски у неком кибуцу, а ти овде србујеш ли србујеш.

РОДОЉУБ: Шта ти је Вукота, па дете су ти...

КОНОБАР: Сви у пичку материну, марш напоље. Фајронт. Ти ћеш децу да нам светиш, пичко једна, немој сад жени да ти телефонирим... Еј Србијо, јебем те у чуваре. Сви напоље, у пичку материну.

Људи иођу према вратима.

КОНОБАР: Ти, чика Јанко, да останеш.

Јанез седи за столовом, оставали изађу из кафане. На вратима се заштитнишак иојави Родољуб.

РОДОЉУБ: У реду Вучко, то ми је фала...

КОНОБАР: Иш папучо, пичка ти материна... На чему теби имам да захвалим, гусенице губава...

Родољуб изађе. Конобар седне поред Јанка.

КОНОБАР: Извините молим вас, изнервира ме будала... Да су сви као тај слина, Србија би била на пола Аде Циганлије, он ће ово, он ће оно... Чуо сам за све шта вам се десило, примите моје саучешће. Папуча уписанана, жена му одређује кад је жедан, он ће да ослобађа и свети...

ЈАНЕЗ: Да ја и ти попијемо по нешто, а Вукота. Ал ја да частим.

КОНОБАР: Нека чика Јанко, ја ћу... Шта ћете ви?

ЈАНЕЗ: Шта ћеш ти? Донеси ти нама шта ти је најскупље...

КОНОБАР: А шта је разлог, чика Јанко?

ЈАНЕЗ: Уника сам добио... Константина.

12.

Соба у хоћелу Галеб. Колевка на средини. Тајјана, у дубокој црнини, облачи кайућ. Јанез седи у својој писацој памуклији, крај колевке.

ТАТЈАНА: Кад ти идеши на посао?

ЈАНЕЗ: У осам.

ТАТЈАНА: Доћи ћу ја брзо. Доктор Ивановић је реко да их сад мало чешће обилазим... Можда их следеће суботе пусти на викенд.

ЈАНЕЗ: Польуби их.

ТАТЈАНА: Униформа ти је опрана и испеглана. На ауфингеру је у орману.

ЈАНЕЗ: Добро.

ТАТЈАНА: Он ако заплаче, заљуљај га мало, ето мене за сат времена.

ЈАНЕЗ: Не брини ти ништа.

Тајјана изађе. Јанез гледа у унука, онда устапа, отвори ормар... Пресвлачи се заклоњен вратима шифоњера. Траје то доспана дуго. Мали Консистанин закмечи.

ЈАНЕЗ: (Иза врате)
Ево сад ће dejka.

Изађе иза шифоњерских двери. На њему ливреја хотелског вратара... Шапка, ейолеће, ћуџад и ламбаси, јанчијалоне са широком жутом траком по страни... Клинац йочне озбиљније ћлакати. Јанез дође до колевке. Седне. Љуља. Плач све јачи.

ЈАНЕЗ: Не да деда свога Кочу, ником га не да... Сад ће мама, сад ће...

Плач све јачи. Јанез Крањц заћући. Престапање да љуља. Клинац кењка. Јанез одлућао ко зна где. Њући. Константић Никодијевић ћлаче неутешено. Онда Јанез йочне певачи. Пензионисани заспавник Јанез Крањц пева песму коју сања. "Облекла бом".

ЈАНЕЗ: Облекла бом та чрни гвант, сај он је ниу, је био мој фант, је биу мој фант... Здај мртав лежи... Кај ти је деклица, за кај си так жалосна, кај ми је, нч ми ни, срце ме боли, срце ме боли.

Дејше лагано пресијаје са ћлачом. Ућући сасвим. Пензионисани заспавник Јанез Крањц пева и ћлаче. Трећери ћлави неон и обасјава златне ширишће на лакејској униформи. Киша ћуће у окна.

КРАЈ